

Харечко Дмитро Олексійович,

кандидат наук з державного управління, доцент, докторант

Національного університету «Львівська політехніка»

ORCID ID: 0000-0002-9555-2363

ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ У ГРОМАДЯНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ

FORMATION AND IMPLEMENTATION OF STATE ECONOMIC POLICY IN THE CONTEXT OF ENSURING SOCIAL WELFARE IN CIVIL SOCIETY

У статті визначено, що в Україні, де багато людей втратили роботу або значну частину доходу через економічну кризу та воєнні дії, питання доступу до платного дозвілля стає дуже актуальним. Люди з вищими доходами мають більше можливостей для участі в різноманітних дозвільних заходах, що сприяє їхньому благополуччю, в той час як інші верстви населення можуть бути обмежені у цих можливостях. В українському контексті ця концепція може мати особливе значення, оскільки війна та інші соціальні зміни впливають на психічне здоров'я та емоційний стан громадян.

З'ясовано, що суб'єктивне сприйняття благополуччя може значно відрізнятися залежно від особистого досвіду, культурних та ментальних характеристик людини. Громадяни, які проживають у регіонах, що постраждали від війни, можуть оцінювати своє благополуччя значно нижче через високий рівень стресу та тривоги, навіть якщо їхні базові матеріальні потреби задоволені. У сучасній Україні, де багатьом людям доводиться пристосовуватися до нових умов життя, знаходження радості та задоволення в повсякденних моментах стає важливою стратегією для підтримки психічного здоров'я. Зокрема, в умовах війни, коли багато громадян беруть участь у волонтерських та громадських ініціативах, це може стати важливим джерелом відчуття значущості та особистої цінності, що підвищує їхнє соціальне благополуччя.

Доведено, що в умовах тривалої війни, економічних криз та інфляції українське суспільство стикається з численними викликами, які безпосередньо впливають на доступність та якість дозвілля, а отже, і на соціальне благополуччя громадян. Сьогодні українська економіка перебуває під значним тиском через військові дії, руйнування інфраструктури, зміну ринкових умов та вимушене переміщення населення. Все це призводить до зростання безробіття, падіння доходів та зниження загального рівня життя громадян.

Обґрунтовано, що громадяни з вищими доходами продовжують мати можливість займатися дозвільними активностями, тоді як малозабезпечені верстви населення стикаються з серйозними обмеженнями. Крім того, економічна нестабільність призводить до скорочення фінансування культурних та спортивних закладів, що ще більше ускладнює доступ до якісного дозвілля. Водночас, зростає роль недержавних організацій та волонтерських ініціатив, які намагаються компенсувати ці прогалини, пропонуючи безкоштовні або доступні за ціною програми та заходи для різних категорій населення.

Ключові слова: державна економічна політика, реалізація, соціальне благополуччя, формування, етап, забезпечення, громадянське суспільство.

The article determines that in Ukraine, where many people have lost their jobs or a significant part of their income due to the economic crisis and hostilities, the issue of access to paid leisure time is becoming very relevant. People with higher incomes have more opportunities to participate in a variety of leisure activities that contribute to their well-being, while other segments of the population may be limited in these opportunities. In the Ukrainian context, this concept may be of particular importance, as war and other social changes affect the mental health and emotional state of citizens. It was found that the subjective perception of well-being can differ significantly depending on personal experience, cultural and mental characteristics of a person.

Citizens living in war-affected regions may rate their well-being significantly lower due to high levels of stress and anxiety, even when their basic material needs are met. In modern Ukraine, where many people have to adapt to new living conditions, finding joy and satisfaction in everyday moments becomes an important strategy for maintaining mental health. In particular, in times of war, when many citizens participate in volunteering and community initiatives, this can be an important source of a sense of significance and personal worth, which increases their social well-being. It has been proven that in the conditions of a long war, economic crises and inflation, Ukrainian society faces numerous challenges that directly affect the availability and quality of leisure time, and therefore, the social well-being of citizens.

Today, the Ukrainian economy is under significant pressure due to military operations, destruction of infrastructure, changing market conditions and forced population displacement. All this leads to an increase in unemployment, a drop in

income and a decrease in the general standard of living of citizens. It is substantiated that citizens with higher incomes continue to have the opportunity to engage in leisure activities, while low-income segments of the population face serious restrictions. In addition, economic instability leads to reduced funding of cultural and sports facilities, which further complicates access to quality leisure time. At the same time, there is a growing role of non-governmental organizations and volunteer initiatives that try to compensate for these gaps by offering free or affordable programs and activities for different categories of the population.

Key words: *state economic policy, implementation, social well-being, formation, stage, provision, civil society.*

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими і практичними завданнями. Соціальне благополуччя виступає не лише показником суспільного розвитку, але й важливою соціальною цінністю, яка відображає прагнення людства до гармонії та оптимальності. Дослідження цього феномену відкриває нові перспективи для розуміння соціально-економічних процесів і сприяє розробці стратегій, спрямованих на підвищення якості життя та сталого розвитку. У контексті сучасних трансформацій суспільства дослідження соціального благополуччя дозволяє не лише оцінити поточний стан суспільства, але й виявити можливості для його подальшого вдосконалення та процвітання. Соціальне благополуччя є одним з ключових факторів, що визначають розвиток і стабільність сучасного суспільства.

В умовах соціально-економічних трансформацій, благополуччя набуває нових значень і форм, стаючи інтегральною характеристикою успіху та процвітання. Воно відображає як матеріальне становище індивідів, так і їхнє емоційне та психологічне задоволення життям, що робить його багатовимірним явищем. Об'єктивні характеристики, такі як економічний добробут, рівень освіти, зайнятість, стан здоров'я, політична стабільність, є вимірними показниками, що дозволяють оцінити загальний стан суспільства. Суб'єктивні ж характеристики, включаючи рівень щастя, задоволеність життям, почуття приналежності до спільноти, відображають індивідуальне сприйняття благополуччя.

Аналіз останніх досліджень, в яких започатковано розв'язання проблеми та визначення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячена стаття. Науковці аналізують соціальне благополуччя через різні дисциплінарні підходи, включаючи психологію, соціологію, економіку та історію. Теорії благополуччя, розроблені як вітчизняними, так і зарубіжними вченими, розглядають його як багатовимірне явище, яке охоплює як об'єктивні, так і суб'єктивні аспекти. Дослідники у своїх працях пропонують розглядати соціальне благополуччя як діалектичне поєднання об'єктивних умов життя та суб'єктивних оцінок задоволеності ними, що дозволяє краще зрозуміти його значення у сучасному світі.

Автори численних праць аналізують об'єктивні показники соціального благополуччя, такі як економічний стан, рівень безпеки, здоров'я, політична стабільність, а також суб'єктивні характеристики, включаючи рівень щастя, задоволеність життям, особистісне зростання та міжособистісні стосунки. Поява нових поколінь, які завдяки особистим зусиллям досягли соціального та економічного успіху, також сприяла тому, що соціальне благополуччя стало предметом активного вивчення. Сучасне розуміння благополуччя має глибокі корені у філософських та культурних традиціях, що розкриваються через праці класичних філософів та їх сучасних послідовників.

Мета статті полягає в обґрунтуванні формування та реалізації державної економічної політики в контексті забезпечення соціального благополуччя на етапі трансформації громадянського суспільства.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. У контексті сучасної України, де суспільство переживає численні виклики, пов'язані з політичною нестабільністю, економічними труднощами та військовим конфліктом на сході країни, значення дозвілля набуває нових форм і змісту. В умовах сучасних викликів українське суспільство усвідомлює важливість дозвілля як інструменту соціальної інтеграції, особливо для тих, хто постраждав від війни, переміщених осіб, ветеранів та їхніх родин. В українському контексті, з огляду на сучасні події та виклики, цей принцип набуває особливого значення. Забезпечення можливості для дозвілля та відпочинку є важливим аспектом соціальної політики, який сприяє збереженню психічного здоров'я населення та підтримці соціальної стабільності.

Уряд України визнає важливість соціального благополуччя та дозвілля як ключових факторів підтримки здорового суспільства, особливо в умовах тривалої війни. У зв'язку з цим, держава впроваджує різноманітні програми підтримки соціального благополуччя, орієнтовані на поліпшення умов для дозвілля [3]. Таким чином, в умовах сучасної України, де соціально-економічні виклики тісно переплітаються з проблемами доступу до дозвілля, політика держави спрямо-

вана на створення умов для зміцнення соціального благополуччя через розвиток інфраструктури, підтримку соціально вразливих категорій населення та активну співпрацю з громадськими ініціативами.

Соціальне благополуччя розглядається з різних позицій: економічних, психологічних та соціально-філософських, що дозволяє отримати більш комплексне розуміння цього явища. У контексті України, де економіка значною мірою постраждала від війни та економічної нестабільності, держава прагне забезпечити економічне благополуччя через підтримку малого та середнього бізнесу, стимулювання інвестицій, а також через соціальні виплати та субсидії для найбільш вразливих верств населення. В Україні, враховуючи важливість зайнятості та соціальної стабільності, уряд активно впроваджує програми, спрямовані на підтримку працевлаштування та професійної підготовки.

Важливим елементом підтримки соціального благополуччя в Україні є державна політика, спрямована на зменшення соціальної нерівності та покращення якості життя. Уряд впроваджує різні соціально-економічні реформи, які включають підвищення мінімальних зарплат і пенсій, соціальні виплати та підтримку сімей з дітьми, розвиток системи охорони здоров'я та освіти. Також важливою частиною державної політики є підтримка регіонального розвитку, що спрямована на зменшення соціально-економічних диспропорцій між різними областями України. Це включає інвестиції в інфраструктуру, створення нових робочих місць, розвиток місцевого бізнесу та туристичної галузі, які можуть сприяти економічному зростанню та підвищенню рівня життя населення.

В Україні соціальне благополуччя розглядається через призму як економічних, так і психологічних аспектів, а також активно підтримується на державному рівні через реалізацію комплексної соціальної політики. Це особливо актуально для українського суспільства, де соціально-економічні нерівності та наслідки війни створюють додаткові стресові фактори, що впливають на загальний рівень добробуту населення. В умовах сучасної України соціальний добробут розглядається через соціально-філософські та практичні призми, де він виступає важливим показником якості життя суспільства, груп і окремих індивідів.

Проблеми соціального благополуччя вивчаються з різних точок зору, включаючи соціальні, демографічні, психологічні та економічні аспекти. В Україні особливу увагу приділяють

соціальному добробуту, який включає не тільки економічний статус, а й якість міжособистісних відносин, рівень соціальної підтримки, почуття безпеки та довіри до інститутів. У контексті війни та економічних труднощів, які переживає Україна, ці показники значно змінюються. Зокрема, через вимушену міграцію, безробіття та інфляцію об'єктивне благополуччя багатьох громадян погіршилося. Українська держава, усвідомлюючи важливість соціального добробуту для відновлення та розвитку країни, впроваджує різноманітні політики, спрямовані на підтримку населення.

Державна політика спрямована на підвищення якості життя громадян, враховуючи як об'єктивні, так і суб'єктивні складові благополуччя. В умовах відбудови та реформування, Україна прагне створити середовище, де соціальний добробут стане базою для сталого розвитку, соціальної згуртованості та підвищення загального рівня життя. Досягнення об'єктивного благополуччя в Україні орієнтоване на принцип сталого розвитку, що вимагає раціонального використання природних ресурсів, відповідального впливу на навколишнє середовище, а також раціонального соціально-економічного розвитку регіонів на основі науково-технічних досягнень [1]. Зазначене забезпечує розвиток потенціалу наявних ресурсів, які є джерелом формування благополуччя.

Питання сталого розвитку винесені на національний рівень, де Україна активно впроваджує заходи, спрямовані на підвищення ефективності використання ресурсів, покращення екологічної ситуації та зменшення соціально-економічних нерівностей. Об'єктивне благополуччя в умовах глобалізації представляє великий інтерес для дослідників, адже його рівень є матеріальним, кількісно вимірним параметром, що відрізняється в різних країнах світу. Це свідчить про різний рівень соціально-економічного розвитку і, відповідно, різну успішність проведеної соціально-економічної стратегії розвитку. Вивчення та поширення позитивного досвіду формування об'єктивного благополуччя можуть сприяти його зростанню в глобальному суспільстві.

Рівень соціально-економічного розвитку країни в цілому визначає рівень об'єктивного благополуччя її населення, що може варіюватися залежно від соціальних та економічних характеристик різних груп населення. Об'єктивне благополуччя залежить від розвитку економіки та її складових, включаючи промисловість, зайнятість, освіту, охорону здоров'я, споживання товарів та послуг, а також розвиток інфраструктури. В Україні досягнення об'єктивного благополуччя

неможливе без врахування всіх цих аспектів. Суб'єктивні чинники благополуччя стали важливою темою соціально-філософського аналізу в Україні.

На сучасному етапі розвитку суспільства стає все більш очевидним, що одні лише економічні показники, такі як внутрішній валовий продукт, середній рівень заробітної плати, рівень та структура зайнятості населення, не дають повної картини щодо рівня соціального благополуччя держави. Це пояснюється тим, що потреби суспільства значно ширші та включають не лише матеріальні аспекти, а й нематеріальні, які визначаються суб'єктивними факторами благополуччя. Суб'єктивні чинники благополуччя залежать від внутрішніх переживань особистості, що різняться в залежності від індивідуальних психологічних особливостей кожної людини. Це включає такі аспекти, як рівень щастя, задоволеність життям, відчуття безпеки, можливості для самореалізації та саморозвитку, соціальна підтримка, якість особистих та професійних відносин, а також загальне відчуття сенсу життя.

Особливо в умовах соціально-економічних викликів, таких як війна, економічні труднощі, міграційні процеси та адаптація до нових реалій, значення суб'єктивного благополуччя набуває ще більшої важливості. Війна на сході України та окупація Криму спричинили серйозні психологічні та емоційні стреси у багатьох громадян, що вплинуло на їхню суб'єктивну оцінку власного благополуччя. Також варто зазначити, що суб'єктивне благополуччя не можна розглядати окремо від об'єктивних умов життя. Соціально-економічні фактори, такі як доступ до якісної освіти, охорони здоров'я, соціальних послуг та економічної стабільності, відіграють важливу роль у формуванні суб'єктивного сприйняття життя.

Державна економічна політика, спрямована на поліпшення цих об'єктивних умов, є важливим елементом у забезпеченні загального рівня благополуччя. Важливо також враховувати, що в Україні існують значні регіональні відмінності у рівні суб'єктивного благополуччя [2]. Мешканці західних регіонів країни часто мають інші пріоритети та оцінки життя, ніж мешканці східних або центральних регіонів. Це пов'язано з різними соціокультурними традиціями, економічними умовами та історичним досвідом. Таким чином, державна політика має враховувати ці відмінності, щоб ефективно відповідати на потреби громадян у різних частинах країни.

Крім того, зважаючи на глобальні тенденції, Україна повинна адаптувати свої підходи до

вимірювання та покращення соціального благополуччя, беручи до уваги міжнародний досвід та індикатори. Участь України у різних міжнародних програмах і дослідженнях, таких як індекс людського розвитку ООН або опитування щодо рівня щастя, допомагає виявити слабкі та сильні сторони соціально-економічної політики, а також визначити напрями для подальшого розвитку. Таким чином, суб'єктивні чинники благополуччя є невід'ємною частиною розуміння загального стану суспільства і повинні бути враховані при розробці державної політики в Україні. Забезпечення комплексного підходу, який враховує як об'єктивні, так і суб'єктивні аспекти благополуччя, є ключовим для досягнення стійкого розвитку та соціальної стабільності в країні.

У суб'єктивному вимірі благополуччя ключовими атрибутами є міжособистісні відносини, такі як взаємодія з родиною, друзями та колегами, а також соціальні норми і усвідомлення себе важливою частиною глобального суспільства. Ці чинники формують складний і часто важко вимірюваний аспект суб'єктивного благополуччя, що виявляється у відчутті щастя, задоволеності життям і особистісного зростання. Особистісне зростання в Україні формується через доступ до освіти, можливості для самореалізації, активну участь у політичному житті та наявність розвинених інститутів захисту прав і інтересів громадянського суспільства.

Психологічний добробут також є важливим аспектом, який безпосередньо пов'язаний із суб'єктивним благополуччям. Він розвивається за умов високого рівня об'єктивного благополуччя суспільства, що, в свою чергу, впливає на глибину емоційної природи людини. Взаємодія з родиною, друзями та колегами є важливим аспектом суб'єктивного благополуччя. В Україні, де соціальні зв'язки традиційно мають велике значення, ці відносини значною мірою впливають на рівень задоволеності життям. Створення і підтримка здорових і підтримуючих соціальних мереж є важливим елементом політики держави та громадських ініціатив, що сприяє покращенню якості життя та соціального благополуччя.

Висновки з проведеного дослідження та перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Ефективна державна політика у сфері економіки, соціального забезпечення та охорони здоров'я є критично важливою для забезпечення об'єктивного благополуччя населення. В Україні важливо продовжувати реформи, спрямовані на покращення економічних умов, розвиток інфраструктури та забезпечення доступу до якіс-

ної освіти і медичних послуг. Благополуччя, яке включає відчуття щастя, задоволеності життям та особистісного зростання, відображає глибші аспекти якості життя, що не завжди вимірюються економічними показниками. В Україні, де економічні показники можуть не повністю відображати реальний рівень добробуту громадян, важливо враховувати суб'єктивні чинники для комплексної оцінки соціального благополуччя.

Оскільки суспільство постійно змінюється, нові дослідницькі напрямки, такі як вплив сучасного туризму, нових соціальних ініціатив та культурних змін на благополуччя, стають все

більш актуальними. Загалом, сучасне суспільство, орієнтоване на високий рівень комфорту та якість життя, активно шукає нові реалії, які здатні задовольнити зростаючі запити на щастя і благополуччя. В умовах модернізації і глобалізації, інтерес до соціального благополуччя зростає, і це визначає нові тренди в дослідженнях. Таким чином, подальше вивчення феномена соціального благополуччя повинно продовжуватися з акцентом на нові дослідницькі напрямки, такі як вплив сучасного туризму і інших соціокультурних змін на якість життя та благополуччя.

REFERENCES:

1. Vasyli'iev, O. S. (2014). Kontseptualizatsiia poniattia «derzhavna polityka»: suchasne rozuminnia [Conceptualization of the concept of "public policy": modern understanding]. *Derzhavne budivnytstvo – State building, 1*. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeBu_2014_1_7 [in Ukrainian].
2. Diehtiar, O.A. (2014). Derzhavne rehuliuвання rozvytku sotsial'noi sfery: kontseptual'ni zasady ta praktyka [State regulation of social sphere development: conceptual principles and practice]. Kharkiv: S.A.M. [in Ukrainian].
3. Kravchenko, M.V. (2012). *Systema sotsial'noho zakhystu naseleńnya yak ob'ekt derzhavnoyi polityky: metodolohiya ta praktyka* [The system of social protection as an object of state policy: methodology and practice], Monograph, Press Inform.-analit. ahentstvo, Kyiv, 451 p. [Ukraine]